

A mindentudós ságvárisok a legfiatalabbak a mezőnyben

Eladják a tudományt

A szegedi Ságvári gimnázium Mindentudók csapata – Blutman Kristóf, Vaits Zoltán, Borda Péter és Balázs Attila – állandóan bújja a kiadványokat.

Fotó: Frank Yvette

Már csak egyetlen Csongrád megyei csapat szerepelhet a Ki miben mindentudós? vetélkedősorozatban. A szegedi Ságvári gimnázium négy tanulója a televíziós elődöntőbe jutott. A magukat Mindentudóknak nevező matematika-fizika szakos tizedikes fiúkat érdekli a hittudomány, a bölcsészet és minden, ami a világban történik.

A Ki miben tudós? népszerű televíziós vetélkedősorozat első adását az ország lakossága 1962-ben izgulhatta végig. Akkoriban az egyik legnépszerűbb műsora volt a magyar televíziónak. Valószínűleg legalább akkora figyelem kísérte majd a közszolgálati televízióban a Ki miben mindentudós? elődöntőt és finálét. A még februárban kezdődött sorozatra 236 középiskolai csapat jelentkezett. A középdöntőbe azonban már csak hatvan együttes jutott el. A balatonkenesei fordulón négy Csongrád megyei gárda szerepelt: a vásárhelyi Bethlen gimnázium, a szegedi Radnóti és a Ságvári gimnázium két gárdája. Közülük a ságvárisok Szegedi Mindentudók formációja – Balázs Attila, Borda Péter, Blutman Kristóf és Vaits Zoltán – jutott a tizenkettes elődöntőbe, amit november 27–28-án rendeznek Budapesten. Mind a négyen a tizedikes matematika-fizika tagozatos osztályba járnak, s az országos mezőnyben ők a legfiatalabbak – derült ki az októberi végi egyhetes összetartáson a Magyar Telekom me-

nedzserképző központjában. A negyvennyolc diák többek között kommunikációs előadásokat hallgatott, mivel – ahogy fogalmaztak – a tudományukat el is kell „adni”, különben nem vesz tudomást róluk a világ. A tanulókkal a Megasztár stylistja is foglalkozott.

– A kamerák előtt az is nagyon fontos, hogyan nézünk ki. Méretet vettek rólunk, mert valamilyen különleges ruhában viritünk majd és a frizuránkat is belőük – mondta Balázs Attila, aki még februárban fedezte fel az interneten a Magyar Tudományos Akadémia felhívását. Ekkor kereste meg társait, akik szívesen részt vettek a tesztkérdések és eszék megírásában. Majd mentornak két tanárukat Csizsár Imrét és Fodor Zsoltot kérték fel, akik főleg a szervezésben segítettek. A fiúk szerint szerteágazó tudásról kellett

számot adni. Nem elég a magas szintű általános műveltség és lexikális ismeret. A diákok jártasak az internet világában, gyakorlott számítógépes felhasználók és kreatívak. A helyes válaszokhoz ismerni kellett a Mindentudás Egyeteme előadásait és azok tartalmát.

– Egyre érdekesebb feladatokat kellett megoldanunk: a nyáron például a GPS használatára kellett ötleteket keresnünk. Javaslatunk szerint a keresőrendszert be lehetne építeni karkötőbe és ezáltal figyelemmel kísérhető akár a gyerekek útja – fejezte Borda Péter, aki elárulta: kabalaként azért választottak bárányt, mert Szeged címerében is megtalálható és ha a klónozással kapcsolatos kutatásokat tekintjük, a tudományt is jelképezi.

A televíziós fordulón a csapatnak már nemcsak a tárgyi tudásáról, hanem a kreativitásáról is számot kellett adni. Előzetes feladatként háromperces alkotásban a Miért változik a nyelv? kérdést kellett megvilágítaniuk. A téma kiötlésében diáktársaikból szervezett kreatív csoport is részt vett. A szereplőket a Ságvári jelenlegi és volt diákjai, tanárai közül válogatták. Így készült el a Minta-kérő című alkotás azzal a digitális kamerával, amit a gyerekek az elődöntőbe jutással nyertek. Most már azonban nagyobb a tét: a győztes tíz napra elutazhat a világ egyik híres kutatóközpontjába.

CS. GÁT LÁSZLÓ

ELLENFELEK

A Ki miben mindentudós? versenyben a budapesti Millenáris Parkban négy elődöntőt rendeznek három-három csapattal és a legjobbak jutnak a december 11-i fináléba. A szegedi Mindentudók ellenfele a váci Boroknay György Műszaki Középsiskola, Gimnázium és a budapesti Jedlik Ányos Gimnázium lesz. A három iskola tanulóinak a környezetvédelemhez kapcsolódó témákból kell felkészülniük. Lesznek villámkérdések és kifejtések, egymás előre elkészített prezentációiba is belépközölhetnek és rabolhatják a vetélytársak pontjait.

Javul is, romlik is a Maros vízminősége

Nehézfém tartalmú halak

Tisztább ugyan a Maros, mint egy-két évtizeddel ezelőtt, de még mindig messze van a megfelelőől. Minden Erdélyből érkező folyó halainak húsa sokszorosan több nehézfém tartalmú, mint amennyit az uniós norma megenged.

Sokkal jobb ugyan a Maros vízminősége, mint a nyolcvanas-keletvenes években volt, de még nagyon messze van a megfelelőől – mondja Sárkány-Kiss Endre, a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem professzora. A tegnapi szegedi jubileumi Tisza-kutató anketon részt vett szakember az SZTE Ökológiai Tanszékével is együttműködik.

– Minden erdélyi folyóra igaz: a belőlük származó halak húsa huszonöt-harmincszoros mennyiségű nehézfém tartalmú, mint amennyit az uniós normatívák szerint megengedhető volna. Mi, akik tisztában vagyunk ezzel, nem is fogyasztunk innen származó halat – hívja föl a figyelmet. A helyzet néhol javul, néhol romlik a Maros mentén. A

dicsőszentmártoni vegyipari művek jelenleg például csak mintegy huszonöt százalékos teljesítménnyel működik, a kiskapusi, úgynevezett „koromgyár” teljesítménye szintén visszafogott, s tisztítóberendezésekkel is folszerelték – mindez kevesebb szennyezést jelent. Ugyanakkor még mindig szennyez például a marosvásárhelyi vegyipari kombinát.

A bányászat ugyancsak veszélyeztető tényező: az Aranyos és más, Marosba vizet juttató folyók partján ott állnak a meddő-

hányók, melyekből az eső, az áradások kimosják a mérgező színes-, nehézfémeket. A meddők nem tűnnek el nagyon hamar, s a bányászati technológia korszerűsítése-szennyezésmentesítése csak sokára megtérülő beruházás volna a vállalatok számára – ezért is késlekednek vele. További gond: a falvak vízvezeték-hálózatának kiépülésével nem mindig jár együtt szennyvízcsatornahálózat létesítése.

Így a kommunális szennyvízárkokon, erecskéken, patakokon keresztül végül is a folyóba jut. A romlást jelzi, hogy a Maros felső szakaszán az utóbbi években eltűntek a kagylók – ez épp ellentétes az alsó szakasz helyzetével, ahol viszont megjelentek.

F. CS.

MODERNIZÁLÁS

Bízunk az uniós csatlakozás kapcsán életbe lépő vízminőség-védelmi rendelkezésekben – mondja a professzor. Szerinte nagyon sok függ attól, az ipari létesítmények, szennyvíztisztítók hogyan tudják pályázati úton megszerezni a modernizáláshoz a kellő pénzt. Szászrégennek például sikerült, hatékony szennyvíztisztítót hozott létre, a Körös mentén pedig Nagyváradon jött létre korszerű szennyvíztisztító.

Megtartó és elbocsátó

FEKETE KLÁRA

Emlékszünk még olyan évtizedekre a közelmúltból, amikor a város híres szülőitei, tudósai, művészei egyszerűen azért hagyták itt Szegedet, mert nem érezték jól magukat benne. Ki politikai okokból beszélt utólag, ki arról, hogyan gáncsolták az érvényesülésben, mi mindent követtek el ellene, hogy ne léphessen előre mondjuk egy klinikai ranglétrán. Vagy egyszerűen csak nem kapott a tanácstól belvárosi lakást, pedig megérdemelte volna.

Ma ilyen búsongó megközelítésekről nem hallani, pedig most is születnek kedvezőtlen politikai döntések, a munkahelyi légkör továbbra sem olyan, mint amilyenről valaki a pályája kezdetén álmodik. Egyedül a lakásfronton léptünk ki a hiánygazdálkodás zsákutcájából. Ma senki sem arról beszél a Szegedről elköltözők közül, milyen rosszul érezte magát a városban, éppen fordítva: azt esetlenül, mennyire sajnálja, hogy el kell mennie. Szeged ugyanis a legkevesebb idős a közlekedésre fordítani, az épületek emberléptékűek, szellemi és kulturális élete pezseg, és itt vannak a legjobb iskolák.

Mégis el kell menniük sokaknak, mert Szeged nem képes őket megtartani, mert nem találunk maguknak megfelelő munkát. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy nincs munka egyáltalán, mert van itt munka, hiszen a szerette város mégiscsak eltartja valahogy az itt lakó 160 ezer embert, plusz azt a sok ezret, akik naponta utaznak be Sándorfalváról, Zsombórról, Algyőről. De nem tud például munkát adni a három nyelven magas szinten beszélő tanároknak, tolmácsoknak, a több száz itt végző geográfusnak, környezetvédőnek, informatikusnak, kommunikáció szakosnak. Nincs annyi cég és annyi jelenlegi státus, ahány menedzser, jogász, közgazdász szeretne egyszerre, egy évben itt maradni.

És amikor a szállítmányozó cégnél adminisztrátori munkakörben dolgozó mérnök-közgazdász egyszer csak azt mondja, na, ebből elég volt, akkor elmegy. Budapestre, vagy külföldre. Azt hisszük már régóta, Pesten is van egy határ, és az a város is telítődik egyszer, de nem. Az élehetetlen város még mindig, mint a szivacs, szívja magába az iskolapadból kikerülő tömeget – átlagosan 60 ezer forinttal magasabb fizetésért.

Hatvanezerrel keresünk kevesebbet, mint a budapestiek Szeged húzza a megyét

ÁTLAGBÉREK 2005

	Bruttó (Ft)	Nettó (Ft)
Országos átlag	154 600	101 300
Budapest	195 400	120 000
Csongrád megye	135 000	92 000
Bács-Kiskun megye	126 000	87 000
Békés megye	124 600	86 600

Forrás: KSH

DM-grafika

A KSH második negyedéves adatai az országos kereseti viszonyokról megint azt támasztják alá, hogy a legjobb fizetéseket a fővárosban adják. A dél-alföldi régió sereghajtó, ugyanakkor meg kell jegyezni: a Csongrád megyei átlagkeresetek – különösen a megyeszékhely – jobb, mint Bács-Kiskun és Békés megyében.

Az idei második negyedéves KSH-adatok szerint az országos bruttó átlagkereset 154 ezer 600 forint – ugyanez a szám Csongrád megyében 135 ezer. A különbség közel 20 ezer forint a mi kárunkra. Még rosszabbul járunk azonban, ha az átlagkereseteket a budapestiekhez hasonlítjuk, a fővárosban ugyanis immáron 60 ezerrel fizetnek többet havonta a munkáltatók a dolgozóknak – átlagosan 195 ezer 400 forintot.

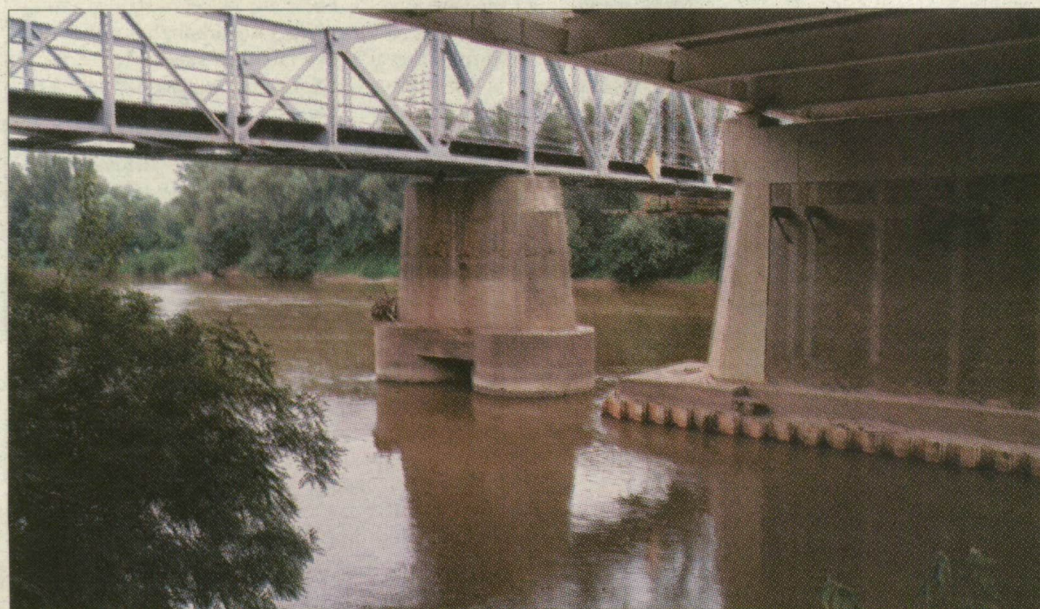
A megye leszakadása Budapesthez képest tehát jelentős, a bruttó 60 ezer forint hatalmas különbséget jelent két azonos végzettségű, képességű és ugyanolyan munkakörben dolgozó számára. Maga az országos átlag – a 154 ezer 600 forint – már kevésbé riasztó. Még jobban megnyugodhatunk, ha a szomszédos megyékkel hasonlítjuk össze magunkat: Bács-Kiskunban 126 ezer, Békés megyében pedig 124 ezer 600 forint a bruttó átlagkereset. Nettóban a Csongrád megyei dolgozók 92, a szomszédos megyékben élők 86-87 ezer forintot visznek haza havonta és átlagosan (ugyanaz Budapest 120 ezer forint).

Csongrád megyében tehát még mindig jobb élni és dolgozni – ezzel vigasztalhatjuk magunkat – sőt hozzá kell tenni: Szeged „felhúzza” a vidéki mutatókat is, mivel meghatározó foglalkoztatónak számít, az átlagkeresetek a megyeszékhelyen 14-17 százalékkal haladják meg a megyeit. Az alkalmazotti kör közel fele ráadásul szegedi telephelyű gazdasági szervezetnél áll alkalmazásban, a közalkalmazottaknak pedig csaknem a 80 százaléka Szegeden dolgozik.

Csongrád megyében – akár csak az országban mindenütt – a költségvetési szerveknél a januárban kifizetett 13. havi külön juttatás miatt immáron a közgazdászban dolgozók keresik a legtöbbet, maguk mögött hagyták a pénzügyi szektort. A keresetnövekedés a közigazgatásban 16 százalékos volt, szemben a versenyszféra 6 százalékal.

Régiós összehasonlításban érezhetjük még különösen rossz magunkat: a dél-alföldi régió ugyanis – köszönhetően Bács-Kiskun és Békés megyéknek – a maga 124 ezer 300 forintos átlagával az utolsó helyen áll a fizetési rangsorban. Igaz, az észak-alföldi régió csak 600 forintra előz meg bennünket, és a dél-dunántúliak közel 6000 forintra (130 ezer 900 az átlagkereset) sem mutat jelentős különbséget. Egyelőre azonban elérhetetlennek tűnik a közép-magyarországi 153 ezer 900 forintos havi bruttó átlagfizetés.

F. K.

A Marost még mindig sok szennyezőforrás fenyegeti

Fotó: Gyenes Kálmán